

Saarna 10.10.2021 Karjasillan kirkossa, 20. su helluntaista, Joh.7:40-52

Tänä vuonna kuusikymmentä vuotta täyttävä laulaja-lauluntekijä Ismo Alanko lausahtaa vielä hieman keskeneräisen elämäkertansa loppupuolella: ”En ymmärrä elämää, rakastan sitä.” Ajattelen että tuossa ihmettelystä kiteytyy elämää maistelleen kuuskymppisen tunnot. Kymmeniä vuosia sitten, Neuvostoliiton kaatumisen jälkeen, Oulussa vieraili Venäjän inkeriläisten pappi Arvo Survo. Vielä vuosikymmenten jälkeen olen mietteissäni palannut puheeseen, jonka hän piti Pyhän Tuomaan kirkossa. Hän sanoi, että ihminen on mysteeri, salaisuus. Kristillisen kirkon oppiin Jumalasta sisältyi Salatun Jumalan idea. Jumala on salattu. Emme voi tyhjentävästi määrittellä Jumalaa. Hän ei mahdu meidän käsitteisiimme. Hän on enemmän kuin voimme ihmisymmärryksellä sanottaa. Salattua Jumalaa ei lähestytä tiedollisesti eritellen vaan ihmetellen, kiittäen ja ylistäen. Mutta onko myös ihminen salattu, latinaksi homo absconditus? Ajattelen että vastaus kysymykseen on kyllä. Ihminen on salattu. Tiede toki kykenee monin tavoin ja eri tulokulmista selittämään ja määrittelemään ihmistä. Ja kuitenkin jotakin jää salaisuudeksi. Voisiko se salaisuudeksi jäävä jotenkin liittyä ihmisen Jumala-suhteeseen? Kristinuskon mukaan ihmisen erityislaatu muiden luotujen joukossa on siinä, että ihminen voi elää suhteessa Luojaansa. Tätä erityislaatua kuvaa Vanhan testamentin katsaus luomisen aamuun. Alkukertomuksessa Jumala kysyy Aadamilta: ”Missä sinä olet?” Eiköhän itse kukin meistä ikääntyneistä, jos näin sallitaan sanoa, löydä itsensä enemmän ihmettelemässä kuin selittämässä taakse jäänyttä elämänkaarta. Niin se vaan on elämä jotenkin kuljettanut. Joku saattaa sanottaa sen johdatukseksi. Jotenkin merkillisen läheiseltä saattaa myös tuntua kuuskymppisen Ismo Alangon lausahdus, ”en ymmärrä elämää, rakastan sitä”.

1600-luvun ranskalainen filosofi Descartes nimeää ihmettelyn ihmisen tärkeimmäksi tunteeksi. Ihmettely on tila, jossa voimme kohdata jotakin ennakko-odotuksiimme sopimatonta. Descarten mukaan kyky ihmetellä on kaiken oppimisen ehto. Ihmettelystä kykenevä havaitsee sen, mitä ei osannut odottaa eikä ennakoida ja myös sellaisen, minkä otaksui toisenlaiseksi.

Päivän evankeliumi on kuvaus ihmisistä, jotka eivät suostuneet ihmettelemään. He torjuivat Jeesuksen, koska hän on toisenlainen. Kuitenkin joukosta erottuu yksi, Nikodemos. Fariseusten joukossa hän oli toisinajattelija. Hänelle tokaistiin: ”Tutki kirjoituksia, niin opit, ettei Galileasta tule profeettaa”. Toisaalla Johanneksen evankeliumissa kerrotaan, että Nikodemos vieraili salaa yöllä Jeesuksen luona. Hän keskusteli Jeesuksen kanssa pitkään ja perusteellisesti. Hän vakuuttui siitä, että Jeesus on Jumalan lähettämä. Kun Jeesus oli kuollut ristillä, Nikodemos kietoi Jeesuksen ruumiin käärinliinoihin ja voiteli sen suurella määrällä hyväntuoksuisia aineita, mirhaa ja aaloeta. Tämän rakkauden teon kuolleelle Mestarille hän teki yhdessä Joosefin kanssa. Hänkin oli salaa Jeesuksen opetuslapsi.

Kun oli kysymys elämän perustasta, suhteesta Kristukseen, ei Nikodemos, joka kuului uskonnolliskansalliseen farisealaisten puolueeseen, piitannut puolueensa ryhmäkurista. Hän tunsikin kirjoitukset, mutta hän ei ollut kirjaimen kahleissa. Hän ei ollut

menneisyyden vanki. Hänellä oli nöyryyttä havaita sellaista, mitä hän ei osannut odottaa eikä ennakoita ja myös sellaista, minkä hän otaksui toisenlaiseksi.

Uudessa testamentissa on kuvauksia myös muista toisinajattelijoista. Vanha Simeon oli toisinajattelija. Kun hän kohtasi 40 päivän ikäisen Jeesuslapsen temppelissä, hän otti poikavauvan käsivarsille, ylisti Jumalaa ja sanoi: ”Herra nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä, niin kuin olet luvannut. Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille”. Evankelista Luukas kertoo, että Jeesuksen äiti ja isä ihmettelivät näitä Simeonin sanoja. Ihmettelyn taito on kaiken uuden oppimisen edellytys, kuten Descartes päättelee.

Palataanpa vielä puoluetoverin tokaisuun Nikodemokselle: ”Tutki kirjoituksia, niin opit, ettei Galileasta tule profeetta”. Kysymys oikean profeetan kotiseudusta kirjoitusten valossa askarrutti niitä, jotka kohtasivat Nasaretin miehen. ”Voiko Nasaretista tulla mitään hyvää?” Näin kysyy epäluuloinen Natanael Filippukselta. ”Tule ja katso”, vastaa Filippus. Kaikista ennakkoluuloista huolimatta näistä molemmista tuli Jeesuksen opetuslapsia. He vakuutuivat Jeesuksen asiasta, kun he lähtivät seuraamaan häntä. Suhteessa Mestariinsa he kasvoivat vähä vähältä näkemään, että Jeesus on paljon enemmän kuin kauan odotettu profeetta. He kohtasivat hänessä miehen, joka on lihaa ja verta, tosi ihminen. Samalla he kohtasivat hänessä ja hänen läheisyydessään heitä syvästi rakastavan Jumalan. Jumala on salattu Jumala, latinaksi Deus absconditus. Mutta hän ei ole tuntematon Jumala, latinaksi Deus agnosticos. Me opimme tuntemaan Jumalan ja hänen rakkautensa, kun me lähdemme seuraamaan Jeesusta – on suostuttava suhteeseen. Hänessä ja hänen kauttaan meillä on tie, jota kulkea. Meillä on totuus, jota seurata. Meillä on elämä, jonka olemme saaneet lahjaksi ja jonka ilot ja surut saamme jakaa hänen kanssaan. Jeesus Kristus on meille tie, totuus ja elämä.

Tämän pyhäpäivän aihe on usko ja epäusko. Usko ja epäusko taistelevat yksityisen ihmisen sydämessä. Yhtä lailla, joskin ehkä eri tulokulmasta, uskon ja epäuskon kysymykset koskettavat yhteisöjä. Jumala on Jumala riippumatta siitä, mitä minä hänestä ajattelen. Ja kuitenkin uskolla Jumalaan on merkitystä. Kyllä kai se niin on, että mahdollisten huonojen päivien tullessa olen aika heikoilla, jos kaikki on sen varassa, mihin minä kykenen. Jos en usko Jumalaan, niin mikä minua silloin kantaa, kun omat voimat ovat hukassa? ”Tule ja katso”. Filippuksen rakkaudellinen kutsu ennakkoluuloiselle Natanaelille on aina voimassa oleva kutsu myös meille. Meitä kristittyjä on maailmassa lähes 2,5 miljardia. Tähän joukkoon mahtuu monenlaista kulkijaa. Polut ovat monet, mutta tie on yksi. Kristus on tie, joka yhdistää ja kantaa. Ensimmäisillä erilaisilla kristityillä oli tapana kutsua toisiaan saman tien kulkijoiksi.

Teitä, jotka tänään juhlistatte 60-vuotismerkkipäivää täällä Karjasillan kirkossa, yhdistää pitkä elämänkaari. Kun pysähdytte eletyn elämän äärelle, saatatte ehkä hämmästyä. Yllätätte itsenne. Elämään on löytynyt uutta perspektiiviä. Elämänkokemus on tuonut viisautta. Oleellinen erottuu vähemmän tärkeästä. Kenties myös nöyryys on vuosien myötä lisääntynyt. Nöyryydessä löytyy tilaa kiitollisuudelle.

Saattaapa olla, että kiitollisuudesta on kehkeytynyt peräti elämänasenne. Mitä enemmän kiitollisuutta, sitä vähemmän katkeruutta. Mitä enemmän kiitollisuutta, sitä armollisempia olemme itseämme ja toisiamme kohtaan. Tänään saamme kiittää siitä, että juhlimme yhdessä täällä Karjasillan kirkossa. Helpottunut pandemiatilanne on mahdollistanut sen, että emme enää käperry ja eristäydy. Saamme yhdessä iloita.

Vuodet ovat tuoneet elämään perspektiiviä. Kuitenkin ajattelen, että voimme oppia jotakin erityistä vanhemmilta näkijöiltä ja tien kulkijoilta. Eteläafrikkalainen arkkipiispa ja rauhan nobelisti Desmond Tutu täytti 90 vuotta viime torstaina. Hän tuli 1980-luvulla tunnetuksi mustia sortavan apartheidin vastustajana. Sittemmin hän on jatkanut toimintaansa ihmisoikeuksien puolustajana. Hän on toiminut Etelä-Afrikan totuuskomission puheenjohtajana. Hän on lausunut viisaasti toivon merkityksestä tälle ajalle, jota me juuri nyt elämme: ”Toivo on kyky nähdä, että on olemassa myös valoa huolimatta kaikesta pimeydestä”. Tässä määritelmässä toivo ei ole passiivista odottelemista. Toivo on liikkeellä oloa. Toivossa on draivia. Toivo on suostumista Jumalan työtoveruuteen. Toivo on toimintaa hyvän toteutumiseksi. Tällaisen toivon perusta on vankkumaton luottamus Jumalan hyvyyteen. Luottamusta on tapana nimittää uskoksi. Usko on luja luottamus siihen, että Jumalan hyvyydessä on voimaa enemmän kuin säkillisessä pahuutta.

Jeesus Kristus on maailman valo. Hänessä ja hänen kauttaan meillä on lahjana elämä, joka on enemmän kuin ymmärrämme. Elämänyhteys Kristukseen on kosketus mysteeriiin, salaisuuteen, jota emme osaa eikä meidän tarvitse määritellä. Ei tarvitse edes ymmärtää. Saamme tänään kohdata Vapahtajamme kiitosateriaalla, leivässä ja viinissä. Ehtoollisen varhainen kreikankielinen nimitys on eukaristia. Se merkitsee kiitosta ja kiitollisuutta. Saamme kiittää monista armorikkaista vuosista. Saamme rukoilla monia armorikkaita vuosia. Pyhän salaisuuden äärellä saamme kiittää, ylistää ja palvoa.